

- розвитку національної економіки». URL: <http://udpu2210.1bbs.info/viewtopic.php?p=3> (дата звернення: 05.03.2019)
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-ХІІ від 18.09.1991. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 05.03.2019)
3. Лешанич Л. В., Гунда С. В. Розвиток інвестиційної діяльності в Україні та шляхи подолання інвестиційної кризи. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4407/1/РОЗВИТОК%20ІНВЕСТИЦІЙНОЇ%20ДІЯЛЬНОСТІ%20В%20УКРАЇНІ.pdf> (дата звернення: 05.03.2019)
4. Махник Я. Ю. Аналіз інвестиційної діяльності в Україні та напрями державного стимулювання. Інтернет-портал наукових конференцій «Інновації в управлінні публічним сектором». URL: <https://conferencekneu.wordpress.com/2017/04/20/махник-я-ю-аналіз-інвестиційної-діяль/> (дата звернення: 05.03.2019)
5. Стан інвестиційної діяльності в Україні. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Стан%20інвестиційної%20діяльності%20в%20Україні> (дата звернення: 05.03.2019)

Козюк Інна Русланівна

ст. гр. ФМ-12, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н. Петрушка О. В.

ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Однією з найбільш складних та соціально гострих проблем в Україні є пенсійне забезпечення громадян. Пенсійне страхування як інструмент соціального захисту суспільства зародилося досить давно. Однією з основних функцій держави є забезпечення соціального захисту громадян. Воно реалізується через систему соціального страхування та виплату допомоги з державного бюджету[1, с. 95].

Діюча в Україні пенсійна система не спроможна забезпечити достойний рівень життя людям похилого віку, а також створює постійний дисбаланс у доходах та видатках Пенсійного фонду. Серед основних проблем функціонування пенсійної системи України можна виділити наступні:

1) Україна належить до країн із старіючим населенням, що обумовлює систематичне погіршення співвідношення між громадянами працездатного та непрацездатного віку;

2) у більшості осіб, що досягли пенсійного віку, низький рівень пенсії;

3) дефіцитний бюджет Пенсійного фонду України [2, с. 29].

Щоб певним чином покращити становище в Україні, ще у 2003 р. Законом України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування» було визначено формування пенсійної системи, яка складається з III рівнів: I – солідарна система пенсійного страхування; II – накопичувальна система загальнообов'язкового пенсійного страхування; III – система недержавного пенсійного забезпечення [3, с. 88].

Щодо першого рівня, тобто солідарної пенсійної системи, то вона базується на засадах солідарності й субсидування та здійснення виплат і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного Фонду. Існуюча солідарна система в Україні має дефіцитний характер і цілком залежна від коштів державного бюджету. Дефіцит власних надходжень до Пенсійного Фонду України становить близько 30%. Якщо ці негативні процеси не зупинити вчасно, то згодом Пенсійний фонд не в змозі буде виконувати свої зобов'язання перед мільйонами людей пенсійного віку.

Другий рівень системи пенсійного страхування, на відміну від першого, не залежить від демографічної ситуації в державі. Це є накопичувальна система державного пенсійного страхування, що базується на засадах обов'язкового накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді та здійснення фінансування витрат на оплату договорів страхування довічних пенсій і одноразових виплат на умовах та в порядку, передбачених законом.

Сутність накопичувальної пенсійної системи полягає в тому, що кожен громадянин України щомісяця відкладатиме частину зарплати собі на старість і з віком розмір відрахувань збільшуватиметься. Якщо у 25 років це становитиме 2% від доходів, то ближче до пенсії вже 15%. Відповідно до системи обов'язкового накопичення всі роботодавці будуть зобов'язані перераховувати певну частину коштів із заробітної плати на індивідуальні рахунки. Усі ці роки коштами керуватиме недержавний пенсійний фонд. Важливим є те, що страхові внески до Накопичувального фонду та інвестиційний дохід, отриманий від їх інвестування, не будуть підлягати оподаткуванню. Проте, недоліком цієї системи є те, що забрати заощаджені кошти до настання пенсійного віку неможливо.

Запровадження II рівня пенсійного страхування є досить актуальним в даний час, адже воно дозволить, на нашу думку, збільшити загальний розмір пенсійних виплат завдяки отриманню інвестиційного доходу, посилить залежність розміру пенсії від трудового вкладу особи, а, отже, збільшить зацікавленість громадян та їхніх роботодавців у сплаті пенсійних внесків. Крім цього, накопичувальна система пенсійного страхування дасть можливість зменшити «податковий тиск» на фонд оплати праці роботодавців за рахунок перерахування частини обов'язкових пенсійних внесків до Накопичувального фонду, що здійснюватиметься із заробітку працівника, а також успадковувати кошти,

накопичені на персональному пенсійному рахунку, родичами застрахованої особи.

Накопичувальна складова державного пенсійного страхування сприятиме створенню потужного джерела інвестиційних ресурсів для підвищення рівня національної економіки, дасть можливість розподіляти ризики виплати низьких розмірів пенсій між I та II рівнями пенсійної системи і, таким чином, застрахувати майбутніх пенсіонерів від негативних демографічних тенденцій та коливань в економічному розвитку держави, а також підвищити ефективність управління системою пенсійного забезпечення за рахунок передачі недержавним компаніям функції управління пенсійними активами [4, с. 137].

Система недержавного пенсійного страхування базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їхніх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення. Повертаючись до сьогоденної ситуації в нашій країні, хотілося б зазначити, що недосконале нормативно-правове регулювання діяльності банків та страхових організацій, а також недовіра українського народу до недержавного соціального захисту є загальною проблемою, що притаманна III рівню пенсійної системи України.

Передумовою заходів щодо активізації недержавного пенсійного забезпечення в нашій державі є налагодження дієвого контролю за фінансовою діяльністю недержавних пенсійних фондів. Не менш важливе значення для підвищення ролі недержавного пенсійного забезпечення має бути створення такої системи управління фінансами, яка б гарантувала вклади його учасникам. Однак, частка працездатного населення, охопленого недержавним пенсійним забезпеченням, не перевищує 3% [5].

Отже, щоб подолати кризовий стан, що склався у пенсійній системі України, уряду слід вжити ряд заходів, які сприятимуть забезпеченню фінансової стійкості та стабільності сегментів пенсійного страхування, підвищенню рівня життя пенсіонерів, заохоченню громадян до заощадження на старість, зменшенню навантаження на роботодавців по сплаті страхового внеску, а також скороченню кількості пільг при визначенні розміру пенсії.

Що стосується перспективних напрямів поліпшення пенсійного забезпечення населення України, то потрібно, насамперед, запровадити II рівень пенсійної системи, активніше залучати до сплати пенсійних внесків підприємців, мігрантів, зрівняти пенсійний вік для чоловіків та жінок, а також забезпечити стабільність функціонування недержавного пенсійного забезпечення. Тільки злагоджена багатокomпонентна пенсійна система

матиме позитивний вплив на економіку держави та сприятиме зростанню добробуту її громадян.

Література:

1. Внукова Н. М., Кузьминчук. Н.В. Соціальне страхування : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 412с.
  2. Кириленко О.П., Малиняк Б.С. Петрушка О.В. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: монографія О.П Кириленко, Б. С. Малиняк та ін. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 350 с.
  3. Кириленко О.П., Петрушка О.В. Інституційні основи державного пенсійного страхування. *Журнал європейської економіки*. 2013. Т. 12 (№1). С. 86–104.
  4. Чеберяко О. В. Запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного страхування. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. №2 (20). С. 135–138.
  5. Петрушка О. Недержавне пенсійне страхування як альтернатива забезпечення гідної старості. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/11661> (дата звернення: 30.03.2019).
- Коваль С.Л. Система державного соціального страхування: досвід України та Німеччини. *Світ фінансів*. 2018. №2 (55). С. 67–77.

Коліно Анна Миколаївна

ст. гр.ФМ-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Шулюк Б. С.

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Останні роки військові дії на сході країни, падіння виробництва, зростання безробіття, підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги, усунення держави від регулювання цін та інші негативні чинники зумовили масове зuboжіння населення та загострили потребу в проведенні активної політики соціального захисту населення.

Видатки бюджету на соціальну сферу щорічно зростають, проте рівень соціального захисту населення залишається низьким, тому питання про належний рівень фінансування соціальної сфери залишається актуальним.

Про неефективність державної політики щодо населення України свідчить факт, що за даними ПРООН, майже чверть населення України (24,5%) перебуває за межею бідності, кожна третя (32,6%) сім'я з дітьми є бідною і кожен п'ятий (20%) працюючий є бідним.

Соціальний захист – це система державного гарантування прав громадян України на матеріальне забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з